

Ezân-ı Muhammedî problemi

"Ezan kıraâtı için câmi'in minâresine çıkmamakta inatçı bir ısrar göstermek, bir müezzin için çok açıkça bir "meslek ahlâkı zaafı" demektir."

Sönük geçen "Câmi'ler Haftası" hakkındaki Cuma hutbesi, bende çok hüznünlü bâzi tedâilere yol açtı ki bunlardan birisi, birçok kişinin de muzdarip olduğuna emin olduğum "Ezan Meselesi"dir. *Ezan'dan da mesele mi olur* demeyelim dostlar; bana kalırsa, ne yazık ki bu "müslüman" ülkede Ezân-ı Muhammedî ciddi bir problem alanı oluşturmaktadır. Bu problemin asıl kaynağı ise, başka hiç kimse değil, bizzat müslümanların kendisidir; bütün problemlerini hep başkasına fatura ederek kendisini temize çıkarmaya çalışmak gibi utanç verici bir konformizm bataklığına saplanmış bulunan müslümanlar. En başta Diyanet Teşkilâtı olmak üzere, resmî veya gayri resmî bütün dinî müesseseler, bütün cemâatler, bordrolu veya bordrosuz bütün "din âdemleri" bu terim nice islâmîdir? bütün mü'min entellektüeller ve hattâ bütün müslümanlar bu hususta derece-derece ve bâl altındadır ve dahi suçludur.

Bu problem alanının ne olduğu ve niçin bu mertebeye telâş ve heyecan içerisinde olduğum sorulabilir; birtek cümle ile hulâsa edeyim: Ezân-ı Muhammedî katlediliyor! Problem budur; sizce bu katliâm ehemmiyetsiz midir?

Sayfamızı fazla zorlamamak için bu büyük problemi iki ana başlıkta toparlamaya çalışayım:

BİR:

İstisnâi haller hâric, Ezân-ı Muhammedî, kalitesiz, hattâ çok kalitesiz, hattâ ve hattâ söylemeye dilim varmıyor ama hakikat tesettür kabul etmeyeceği için ifşâ etmeliyim çok kötü okunmaktadır. Müezzin efendilerimizin iyi niyetten yana bir noksanlığı bulunmadığını peşinen varsayıyor ve mevzû etmiyorum; ama iyi niyet yetmiyor; tenkidim icrâat noktasındadır.

İmdi: Fikirimce, Efendilerin ekseriyeti hakikî mânâda müezzin addedilebilmenin bir hayli uzağında bulun-

maktadırlar; zira, meslek formasyonu-na bakımından yetersiz kalmaktadırlar. Birkısmı düpe-düz amatördür, ol sebebe binâen sözüm onlara olmasa gerek. Fakat birkısmı erbâb-ı meslektendir; lâkin gerçekten değil. Tamâmı birden nazar-ı itibâre alındığında ise gerçek bir "müezzin"den ziyâde sokaktan toplama adam intibâ-ı vermektendirler. Yâni, netice aynı ka-pıya çıkmaktadır. Şöyle ki:

Büyükçe birkısmı, mü'minlerini insan sesi ile ibâdete dâvet eden yegâne din olan İslâm'ın bu yüce esprisinden ve onun zarûri ve hattâ mec-bûrî kıldığı hassasiyet ve virtüözite-den mahrum olarak Ezan okumaktadırlar. Sokakta patates-soğan satması dahi câiz olmayan detone sesli, makam-usul diye birşey bilmeyen, düpedüz arabesk tarzı bir tegannî icrâ eden, hattâ zaman-zaman vâkî olduğu üzere, telâffuzu dahi bozuk olan bu iyi niyetli lâkin tuhaf âdemlerin elektronik cihazların volüm ayarlarını çok yerde limitine kadar zorlayarak etrafa neşrettikleri akustik dalgaların, Ümmet-i Muhammedî'ye ibâdete dâvet eden lâtif ve nezih bir peygamberi mesaja mı yoksa kıtâle mârûz kalan bir biçarenin imdat dileyen feryâdına mı delâlet etmekte olduğu belirsizleşmektedir. Bu keyfiyet, hassaten etraf-ta derin bir sessizliğin hâkim olduğu sabah ezanlarında dayanılmaz bir Çin işkencesine dönüşmektedir. Nerede o Tevfik Fikret'in dahi kalbini rikkate getiren haşyet dolu sabah ezanları, nerede bu kulak tırmalayan bed sesler. İstanbul'da Üsküdar ve buna mümâsil birkaç seçkin semtin seçkin mahalleri hâricindeki muhitlerin ekserisinde; bilhassa "mâbedsiz şehir" nâmiyla marûf Ankara'da apartman altlarında müesses, içlerinde mü'minlerin sığıntı gibi durduğu sakil ve garip meşcedlerden sabahın sessizliğinde fezanın boşluğuna "ezan" diye salınan sesler bir yandan Rûh-u Nebvî'yi muzdarip ederken diğer

yandan da semt sâkinlerinde namaza yaklaşırken câzibe yerine namazdan uzaklaştıran bir defia hissini tahrik ederek maksâda muhâlif netâyic-i elimeye sebebiyet vermektedirler. Buyrunuz beyler; hayrını görelim.

İKİ:

Her ne sûretle olursa olsun yine de dudaklarından Ezân-ı Muhammedî döküldüğü için saygı gösterilmesi gerektiğini düşündüğümünden, daha ağır bir ifade kullanmaktan içtinab ettiğim müezzin efendilerimiz için şu kadârını söylemekten kaçınmamayı da bir vazife telâkki etmekteyim: Zât-ı muhteremlerin çok büyükçe bir kısmı Bilâl geleneğinden, mesleki formasyonun gerektirdiği incelik, zerâfet, letâfet ve nezâhatten mahrum oldukları gibi aynı zamanda "meslek ahlâkı" ile tam olarak mücehhez olmaktan, başka bir söyleyiş ile, meslek ahlâkına riâyet etmekten de mahrum durumda bulunmaktadır. Bu son ifade had-dini mütecâviz bulunabilir; ancak, bile-bile ve ısrarla söylemekteyim: Kim ne derse desin, fikrim odur ki, Ezan kıraâtı için câmi'in minâresine çıkmamakta inatçı bir ısrar göstermek, bir müezzin için çok açıkça bir "meslek ahlâkı zaafı" demektir.

Ne yazık ki bugün artık minâreler, Ezân-ı Muhammedî'ye karşı icâbeden saygıyı göstermeyen üşengeç, uyuşuk ve tembel müezzinler yüzünden aslı fonksiyonlarını git-gide kaybetmekte ve hâcet-i asliyeden olmayan birer aksesuara dönüşmektedirler. Estetikten mahrum zevhur "Hacı Emmi" câmi'lerinin komik dereceye varan orantısızlık nümûnesi minârelerinden devâsâ selâtin câmi'lerinin hesaplı-kitaplı ve asırlara meydan okuyan minârelerine varıncaya dek bütün meşcedlerimizin minârelerinin boynu bükük; ve dahi, bana öyle geliyor ki hepsi lisân-ı hâl ile ellerini açarak, kendileriyle konuşmayan post-modern ve protest müezzinlerini Rabblerine şikâyet etmekte.